

χρῦς-ήνιος, Δωρ. **-άνιος, -ον** (ήνία), αυτός που έχει χρυσά ηνία, σε Όμηρ., Σοφ.

χρῦς-ήρης, -ες, γεν. **-εος** (ἀραρίσκω), κατασκευασμένος ή κοσμημένος με χρυσό, χρυσός, σε Ευρ.

χρῦσίδιον[σι], τό, υποκορ. του χρυσίον, μικρό κομμάτι χρυσού, σε Ισοκρ., Δημ.

χρῦσίον, τό, υποκορ. του χρύσος· **I. 1.** κομμάτι από χρυσό, γενικά χρυσός, σε Ηρόδ., Θουκ. κ.λπ.· σε πληθ., σε Δημ. **2.** χρυσό νόμισμα, χρήματα, σε Ευρ., Αριστοφ., Πλάτ. κ.λπ.· *χρυσία*, κομμάτια από χρυσό, σε Πλάτ. **II.** ως όρος τρυφερότητας, χρυσέ μου! θησαυρέ μου! σε Αριστοφ., Ανθ.

χρῦσίς, -ίδος, ή, I. χρυσή φιάλη, χρυσό σκεύος, σε Αριστοφ. **II.** χρυσοκέντητα ενδύματα ή υποδήματα, σε Λουκ.

χρῦσίτης[ι], -ου, ό, θηλ. **χρυσίτις, -ίδος**, όπως το χρυσός, αυτός που περιέχει χρυσό, *ψάμμος χρυσίτις*, σε Ηρόδ.

χρῦσο-βάφης, -ές (βάπτω), χρυσωμένος, χρυσοκέντητος, σε Πλούτ., Ανθ.

χρῦσο-βέλεμος, -ον, αυτός που έχει χρυσά βέλη, σε Ανθ.

χρῦσό-βωλος, -ον (βῶλον), αυτός που έχει χρυσό έδαφος, σε Ευρ.

χρῦσό-γονος, -ον (γίγνομαι), γεννημένος ή απόγονος από χρυσό, *χρυσόγονος γενεά*, δηλ. οι Πέρσες, επειδή (σύμφωνα με τον μύθο) κατάγονταν από τον Περσέα, που ήταν γόνος του Δία και της Δανάης, την οποία εκείνος επισκέφτηκε με τη μορφή χρυσής βροχής, σε Αισχύλ.

χρῦσο-δακτύλιος, -ον, αυτός που φορά χρυσό δαχτυλίδι, σε Κ.Δ.

χρῦσό-δετος, -ον, αυτός που είναι δεμένος με χρυσό, φτιαγμένος με χρυσό, *σφρηγίς*, σε Ηρόδ.· εμπλουτισμένος με χρυσό, σε Ευρ.

χρῦσοειδής, -ές (εἶδος), όπως ο χρυσός, σε Πλάτ., Ξεν.

χρῦσό-ζυγος, -ον (ζυγόν), αυτός που έχει ζυγό από χρυσό, σε Ξεν.

χρῦσό-θρονος, -ον, χρυσόθρονος, σε Ομήρ. Ιλ., Πίνδ.

χρῦσο-κάρηνος[ᾶ], -ον, Δωρ. **-ᾶνος**, αυτός που έχει κεφάλι από χρυσό, σε Ευρ.

χρῦσό-κερως, -ωτος, ό, ή και -ρως, -ων, γεν. **-ω** (κέρας)· **I.** αυτός που έχει χρυσά κέρατα, σε Πίνδ., Ευρ. **II.** αυτός που έχει επιχρυσωμένα κέρατα, λέγεται για θύμα έτοιμο για θυσία, σε Αισχίν.

χρῦσο-κόλλητος, -ον, κολλημένος ή κοσμημένος με χρυσό, σε Ευρ.

χρῦσο-κόμης, -ου, ό, Δωρ. **-κόμας, -α, ό** (κόμη)· **I.** χρυσά μαλλιά, σε Ησίοδ., Ευρ.· *ό χρυσοκόμης*, απόλ., λέγεται για τον Απόλλωνα, σε Πίνδ., Ευρ. **II.**

αυτός που έχει χρυσά στολίδια στα μαλλιά, σε Λουκ.

χρῦσό-κομος, -ον, = το επόμ., σε Ανθ.· αυτός που έχει χρυσή κόμη, χρυσόξανθος, λέγεται για πουλιά, σε Ηρόδ.

χρῦσο-λογέω, μέλ. **-ήσω**, μιλά για χρυσό, συλλέγω χρυσό, σε Λουκ.

χρῦσο-λόγος, -ον (λέγω), αυτός που μιλά για χρυσό.

χρῦσό-λογχος, -ον (λόγχη), αυτός που έχει χρυσή λόγχη, σε Ευρ.

χρῦσο-λύρης[ῦ], -ου, Δωρ. **-λύρας, -α, ό** (λύρα), αυτός που έχει χρυσή λύρα, σε Αριστοφ., Ανθ.

χρῦσό-μαλλος, -ον, αυτός που έχει χρυσό μαλλί ή προβιά, σε Ευρ.

χρῦσο-μηλολόνηθιον, τό, υποκορ. όπως αν προερχόταν από *χρυσομηλολόνηθι*, μικρό χρυσό σκαθάρι, χρησιμ. ως όρος έκφρασης στοργής, σε Αριστοφ.

χρῦσο-μίτρης, -ου, Δωρ. **-μίτρας, -α, ό** (μίτρα), αυτός που φορά μίτρα ή στέμμα από χρυσό, σε Σοφ.

χρῦσό-νωτος, -ον, αυτός που έχει χρυσή πλάτη ή επιφάνεια· *χρυσόνωτα ήνία*, στολισμένος με χρυσά ηνία, σε Σοφ.

χρῦσό-παστος, -ον, στολισμένος με χρυσό, επίχρυσος, λέγεται για χρυσό ύφασμα, σε Αισχύλ.

χρῦσο-πέδιλος, -ον (πέδιλον), αυτός που φορά χρυσά σανδάλια, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.

χρῦσο-πήληξ, -ηκος, -ό, ἦ, αυτός που φορά χρυσή περικεφαλαία, σε Αισχύλ., Ευρ.

χρῦσο-πλόκᾶμος, -ον, χρυσόμαλλος, σε Ομηρ. Ὑμν.

χρῦσο-πλύσιον[ῦ], τό (πλύνω), πλύσιμο χρυσού, εργαστήριο όπου ο χρυσός πλένεται και διαχωρίζεται από την άμμο του ποταμού, σε Στράβ.

χρῦσοποιός, ὁ (ποιέω), χρυσοχόος, σε Λουκ.

χρῦσό-πρᾶσος, ὁ, πολύτιμος λίθος που έχει χρώμα χρυσοπράσινο, σε Κ.Δ.

χρῦσό-πρυμνος, -ον (πρύμνα), αυτός που έχει επιχρυσωμένη πρύμνη, σε Πλούτ.

χρῦσό-πτερος, -ον (πτερόν), αυτός που έχει χρυσά φτερά, σε Ομήρ. Ιλ.

χρῦσόρᾶπις, ὁ, ποιητ. αντί *χρυσόρραπις*, σε Πίνδ.

χρῦσο-ρόης, -ου, ὁ (ρέω), ποιητ. αντί *χρυσορρόης*, αυτός που ρέει σε ποτάμια χρυσού, σε Ευρ.

χρῦσόρ-ρᾶπις, -ιδος, ὁ, ἦ, αυτός που έχει χρυσή ράβδο, σε Ομήρ. Οδ.

χρῦσόρ-ρῦτος, -ον, αυτός που έχει χρυσά ρεύματα, σε Αισχύλ.· ποιητ.

χρῦσόρῦτος, -ον, γοναὶ χρυσόρρυτοι, λέγεται για τον Περσέα, τον γιο της Δανάης, σε Σοφ.

χρυσός[ῦ], -οῦ, ὁ, χρυσός, Λατ. *aurum*, σε Ομηρ. κ.λπ.· *χρυσὸν ἔδυνε*, φόρεσε

χρυσή πανοπλία, σε Ομήρ. Ιλ.· *χρυσὸς ἄπυρος*, αχώνευτος, αντίθ. προς το

χρυσὸς ἄπεφθος (καθαρός, χωνευμένος χρυσός), σε Ηρόδ.· *λευκὸς χρυσός*,

λευκός χρυσός, λευκόχρυσος, δηλ. κεκραμένος χρυσός με ασήμι, στον ίδ.·

χρυσὸς κοῖλος, χρυσός κατεργασμένος σε σκεύη, χρυσά σκεύη, σε Λουκ.

χρῦσο-στεφᾶνος, -ον, στεφανωμένος με χρυσό, σε Ησίοδ., Ευρ. κ.λπ.·

χρυσοστεφάνα ἄεθλα, αγώνες στους οποίους το έπαθλο ήταν στεφάνι από χρυσό, σε Πίνδ.

χρῦσο-τέκτων, -ονος, ὁ, χρυσοχόος, σε Ανθ.

χρῦσότερος, -α, -ον, συγκρ. τύπος του *χρυσός*, πιο χρυσός, σε Ανθ.

χρῦσό-τευκτος, -ον, κατασκευασμένος από χρυσό, σε Αισχύλ., Ευρ.

χρῦσο-τευχής, -ές (τεῦχος), αυτός που φέρει χρυσό οπλισμό, χρυσή πανοπλία, σε Ευρ.

χρῦσό-τόξος, -ον (τόξον), αυτός που φέρει χρυσό τόξο, σε Πίνδ.

χρῦσο-τρίαινος, -ον (τρίαινα), αυτός που έχει χρυσή τρίαινα, σε Αριστοφ.

χρῦσό-τύπος, -ον (τύπτω), κατεργασμένος από χρυσό, σε Ευρ.

χρῦσ-ουργεῖον, τό (*ἔργον), μεταλλείο χρυσού, σε Στράβ.

χρῦσοῦς, -ῆ, -οῦν, Αττ. συνηρ. του *χρύσεος*.

χρῦσο-φαῖς, -ές (φάος), αυτός που έχει χρυσό φως, σε Ευρ.

χρῦσο-φάλαρος[φᾶ], -ον, αυτός που έχει κοσμήματα, στολίδια χρυσού, σε Ευρ.

χρῦσο-φεγγής, -ές (φέγγος), αυτός που λάμπει σα χρυσός, σε Αισχύλ.

χρῦσό-φίλος, -ον, αυτός που αγαπά το χρυσό, σε Ανθ.

χρῦσοφορέω, μέλ. -ήσω, αυτός που φορά χρυσά στολίδια ή ενδύματα, σε Ηρόδ.· αυτός που έχει χρυσά λέπια, σε Λουκ.

χρῦσο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που φορά χρυσό, δηλ. χρυσά στολίδια, σε Ηρόδ., Ευρ.

χρῦσο-φύλαξ, -ακος, ὁ, ἡ[ῦ], αυτός που φυλά τον χρυσό, *χρυσοφύλαξ θύλακος*, σάκος με χρήματα, σε Πλούτ. · ως ουσ., φύλακας χρυσοῦ, σε Ηρόδ., Ευρ.

χρῦσο-χαίτης, ποιητ. **-χαϊτᾶ, ὁ**, αυτός που έχει χρυσή χαίτη, κόμη, σε Πίνδ.

χρῦσο-χαλίνος[ᾶ], -ον, αυτός που έχει χρυσό χαλινάρι, σε Ηρόδ., Ξεν.

χρῦσό-χειρ, -χειρος, ὁ, ἡ, αυτός που φορά χρυσά δαχτυλίδια, σε Λουκ.

χρῦσο-χίτων[ι], -ωνος, ὁ, ἡ, αυτός που φορά χρυσό χιτώνα, σε Ανθ.

χρῦσοχοεῖον, τό, εργαστήριο *χρυσοχόου*, Μαρτυρ. παρά Δημ.

χρῦσοχοεῶ, μέλ. -ήσω, I. κατεργάζομαι χρυσό, δουλεύω ως χρυσοχόος, σε Αριστοφ., Ξεν. **II.** λιώνω μεταλλεύματα για να πάρω χρυσό απ' αυτά · κάποιες φορές το *χρυσοχοεῖν* χρησιμ. παροιμ., σε Πλάτ.

χρῦσοχοϊκός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή ταιριάζει σε χρυσοχόο, *χρυσοχοϊκὴν τέχνην ἐργάζεσθαι*, ακολουθώ το επάγγελμα του χρυσοχόου, Μαρτυρ. παρά Δημ.

χρῦσο-χόος, ὁ (χέω) · 1. αυτός που λιώνει χρυσό, σε Ομήρ. Οδ. **2.** χρυσοχόος, σε Δημ.

χρῦσό-χροος, -ον, συνηρ. -χρους, -ουν, χρυσόχρωμος, σε Ανθ.

χρῦσόω, μέλ. -ώσω, χρυσώνω, επιχρυσώνω, σε Λουκ. — Παθ., επιχρυσώνομαι, σε Ηρόδ., Αριστοφ.

χρυσῶ, Δωρ. αντί *χρυσουῖ*, γεν. του *χρυσός*.

χρῦσωμα, -ατος, τό (χρυσόω), κατεργασμένος χρυσός, σε Ευρ.

χρῦσ-ωνεῶ, μέλ. -ήσω (ὠνεόμαι), αγοράζω χρυσό, σε Ισοκρ.

χρῦσ-ωπός, -όν (ῶψ) · I. αυτός που έχει χρυσό πρόσωπο, αυτός που λάμπει, όπως ο χρυσός, σε Ευρ. **II.** χρυσόχρωμος, σε Πλούτ.

χρῦσωρῦχειον, τό, χρυσωρυχείο, σε Στράβ.

χρῦσ-ωρύχος[ῦ], -ον (ὀρύσσω), αυτός που σκάβει για να βρει χρυσό, σε Στράβ.

χρῦσωσις[ῦ], -εως, ἡ (χρυσόω), κατεργασία χρυσοῦ, σε Πλούτ.

χρῦσ-ῶψ, -ῶπος, ὁ, ἡ, = *χρυσωπός*, σε Ευρ.

χρῶ, Αττ. προστ. του χράομαι.

χρῶ, ετερόκλ. δοτ. του χρώς.

χρῶζω, μεταγεν. χρώννυμι (βλ. αυτ.) · μέλ. χρώσω, αόρ. α' ἔχρωσα — Παθ., αόρ. α' ἔχρώσθην, παρακ. *κέχρωσμαι (χράω A)* · **I.** αγγίζω την επιφάνεια ενός σώματος, και γενικά, αγγίζω, *γόνατα μὴ χρώζειν ἐμά*, σε Ευρ. **II. 1.**

χρωματίζω, καίγομαι *χρωσθεῖς ὑπὸ τοῦ ἡλίου*, σε Λουκ. **2.** μολύνω, σε Ανθ. · μεταφ. σε Παθ., *κεχρώσμεθα κακοῦ πρὸς ἀνδρός*, σε Ευρ.

χρῶμα, -ατος, τό, 1. επιφάνεια ενός σώματος, ανθρώπινη επιδερμίδα · το χρώμα του δέρματος, σε Ηρόδ. · *χρῶμα ἀλλάσσειν*, σε Ευρ. · *μεθιστάναί τοῦ χρώματος*, σε Αριστοφ. **2.** γενικά, χρώμα, σε Πλάτ., Ξεν. · μεταφ. σε πληθ., στολίδια, ποικίλματα, σε Πλάτ. · λέγεται για τη μουσική, στον ίδ.

χρωμάτιον, τό, υποκορ. του επομ., χρώμα, βαφή, σε Ανθ.

χρώννυμι, = χρῶζω, σε Λουκ.

χρός, ὁ, γεν. χρωτός, δοτ. χρωτί (Αττ. επίσης χρῶ), αιτ. χρῶτα · Ιων. γεν.

χροός, δοτ. *χροῖ*, αιτ. *χροά* · **I. 1.** επιφάνεια κάθε σώματος, επιδερμίδα, δέρμα ανθρώπου, σε Όμηρ. · επίσης, σάρκα, αντίθ. προς τα *ὀστά*, στον ίδ. · γενικά, σῶμα, σάρκα, σε Πίνδ., Τραγ. **2.** *ἐν χροῖ*, Αττ. *ἐν χρῶ*, κοντά στο δέρμα, *ἐν χροῖ κείρειν*, κουρεύω μέχρι το δέρμα, σε Ηρόδ. · *ἐν χρῶ κεκαρμένος*, σε Ξεν. · μεταφ., *ζυρεῖ γὰρ ἐν χρῶ τοῦτο*, πλησιάζει πολύ, σε Σοφ. · *ἐν χρῶ παραπλέειν*, τόσο κοντά έπλεεε ώστε να ζυρίσει ή να αγγίξει ελαφρώς, Λατ. *radere*, σε Θουκ. · *ἀπόλ.*, *ἐν χρῶ* (επίσης και *ἐγχρῶ* ή *ἐγχρῶ*), δίπλα στο χέρι, εγγύς,

πλησίον, σε Λουκ. **II. 1.** το χρώμα του δέρματος, σε Όμηρ., Ευρ. **2.** γενικά, χρώμα, σε Αισχύλ.

χρωτίζω, μέλ. -ίσω όπως χρώζω, χρωματίζω — Μέσ., *χρωτίζεσθαι τὴν φύσιν*, σε Αριστοφ.

χύδην[ϋ], επίρρ. (χέω), χυτά ή σε ανάμειξη, απ' όπου: **I.** χωρίς σειρά, στην τύχη, ανακατωμένα, σε Πλάτ., Αριστ. **II.** σε ρέουσα γλώσσα, δηλ. σε πεζό λόγο, σε Αριστ. **III.** αφθόνως, ολοκλήρως, ολοσχερώς, σε Ανθ.

χῦθειν, ευκτ. Παθ. αορ. α' του χέω.

χῦλος, -οῦ, ὁ (χέω), χυμός, ιδίως, χυμός, ζουμί που παράγεται από εκχύλισμα ή για αφέψημα· μεταφ., *χυλὸν διδοὺς στομυλμάτων*, σε Αριστοφ.· *χυλὸς φιλίας*, στον ιδ.

χῦμεις, κράση αντί *καὶ ὑμεις*.

χῦμενος[ϋ], -η, -ον, Επικ. μτχ. Παθ. αορ. β' του χέω.

χῦμός, -οῦ, ὁ (χέω), όπως το *χυλός*, χυμός, σε Πλάτ.

χύντο, γ' πληθ. Επικ. αορ. β' του χέω.

χύσις, -εως[ϋ], ἡ (χέω)· **1.** χύσιμο, ροή, σε Αισχύλ. **2.** λέγεται για ξηρά πράγματα, σωρός, *φύλλον χύσις*, σε Ομήρ. Οδ.· ποσότητα *σαρκῶν*, σε Ανθ. **3.** μεταφ., πάροδος χρόνου, στο ιδ.

χυτλάζω, μέλ. -άσω, αλείφω μετά το λουτρό· μεταφ., *ξαπλώνω χύτλασον σεαυτὸν ἐντοῖς στρώμασιν*, σε Αριστοφ.

χύτλον, τό (χέω), οτιδήποτε μπορεί να χυθεί, υγρό, ρευστό· νερό και λάδι για επάλειψη μετά το λουτρό.

χυτλόω, μέλ. -ώσω, πλένω, λούζω — Μέσ., αλείφομαι μετά το μπάνιο, σε Ομήρ. Οδ.

χύτο[ϋ], γ' ενικ. Επικ. Παθ. αορ. β' του χέω.

χῦτός, -ἡ, -όν, ρημ. επίθ. του χέω· **1.** χυμένος, *αἷμα χυτόν*, χυμένο αίμα, σε Αισχύλ. **2.** λέγεται για ξηρά πράγματα, ριγμένος, συσσωρευμένος, *χυτὴ γαῖα*, ανάχωμα γης, σωρός χώματος, σε Όμηρ.· ως ουσ., *χυτός, ὁ*, = *χῶμα*, χώμα, ανάχωμα, τάφος, σε Ηρόδ. **II.** υγρός, ρευστός, *ἀρτήματα λίθινα χυτά*, κοσμήματα από λίθο, πέτρα που έχει τηχθεί, στον ιδ. **III.** γενικά, υγρός, ρευστός, σε Πίνδ., Ανθ.

χύτρα, Ιων. **κύθηρ**, μεταγεν. **κύθρα, κύτρα, ἡ (χέω)**· **1.** πήλινο αγγείο, αγγείο για βράσιμο, πήλινη χύτρα, τσουκάλι, Λατ. olla, σε Αριστοφ., Ξεν. **2.** *χύτραι*, λέγεται για κατώτερους θεούς, σε Αριστοφ.

χυτρεοῦς, -οῦν (χύτρα), πήλινος, σε Αριστοφ.

χυτρεύς, -έως, ὁ (χύτρα), αγγειοπλάστης, Λατ. *figulus*, σε Πλάτ.

χυτρίδιον[ι], τό, υποκορ. του *χύτρα*, μικρό αγγείο, κύπελλο, σε Αριστοφ.

χυτρίς, ἡ, υποκορ. του *χύτρα*, σε Ηρόδ.

χυτρό-πους, -ποδος, ὁ, πληθ. *χυτρόποδες*, χύτρα με πόδια, σιδερένιος τρίποδας επάνω στον οποίο τοποθετούνταν η χύτρα, πυροστιά, σε Ησίοδ.

χύτρος, ὁ, I. = *χύτρα*. **II. 1.** *οἱ Χύτροι*, ήταν όνομα που δόθηκε στα θερμά λουτρά των Θερμοπυλών, σε Ηρόδ. **2.** γιορτή των χυτρών, η τρίτη μέρα των Ανθεστηρίων, και η δεκάτη τρίτη του μήνα Ανθεστηρίωνα, σε Αριστοφ.

χῶ, αντί *καὶ ὁ*.

χῶδωνις, κράση αντί *καὶ Ἄδωνις*.

χῶεο, Επικ. προστ. αντί *χῶομαι*.

χῶκ, κράση αντί *καὶ ὁ ἐκ*.

χωλαίνω, μέλ. -ἄνω (χωλός), είμαι ή καθίσταμαι χωλός, κουτσός, σε Πλάτ. **χωλεία, ἡ**, αναπηρία, σε Πλάτ., Λουκ.

χωλεύω, I. είμαι ή γίνομαι κουτσός, κουτσαίνω, χωλαίνω, σε Ομήρ. *Ιλ.*, Ξεν. **II.** μτβ., καθιστώ κάποιον κουτσό — Παθ., κουτσαίνομαι, είμαι κουτσός, σε Λουκ. · γενικά, είμαι ακρωτηριασμένος ή σακατεμένος, σε Πλάτ.

χωλ-ίαμβος, ό, χωλός ίαμβος, δηλ. στίχος που έχει σπονδείο αντί ίαμβο στην τελευταία συλλαβή, λέγεται ότι επινοήθηκε από τον Ιπώνακτα.

χωλο-ποιός, -όν (ποιέω), αυτός που κάνει κάποιον κουτσό, λέγεται για τον Ευριπίδη, καθώς αρέσκειται να παρουσιάζει ανάπηρους ανθρώπους στη σκηνή, σε Αριστοφ.

χωλός, -ή, -όν, I. ανάπηρος στα πόδια, κουτσός, ακρωτηριασμένος, *χωλός πόδα*, σε Ομηρ. · *χωλός άμφοτέροις* (ενν. ποσί), σε Λουκ. **II.** μεταφ., σακατεμένος, ελλιπής, ελαττωματικός, Λατ. *mancus*, σε Πλάτ., Ξεν.

χῶμα, -ατος, τό (χῶω)· I. ανάχωμα, σωρός χώματος, σηκωμένος ενάντια στα τείχη της πόλης για την άλωσή της, σε Ηρόδ., Θουκ. · πρόχωμα στην όχθη ποταμού για να εμποδίσει υπερχειλίση, σε Ηρόδ. · φράγμα, στον ίδ. · μόλος ή προβλήτα, που φτάνει στη θάλασσα, Λατ. *moles*, στον ίδ., Δημ. **II.** όπως το Λατ. *tumulus*, τύμβος, σε Ηρόδ., Τραγ.

χωνεύω, χώνη, συνηρ. από *χοανεύω, χοάνη.*

χώνηρ, κράση αντί *καί ό άνήρ.*

χώννυμι, -ύω, μεταγεν. τύπος του *χῶω*, σε Πολύβ. κ.λπ.

χῶομαι, Επικ. προστ. *χῶεο· γ' ενικ. Επικ. παρατ. χῶετο· μέλ. χῶσομαι, αόρ. α' έχωσάμην,* Επικ. *γ' ενικ. υποτ. χῶσεται· αποθ.,* είμαι θυμωμένος, οργισμένος, αγανακτώ, σε Ομηρ. · *χωόμενος κῆρ, θυμόν,* σε Ομήρ. *Ιλ.· κηρόθι,* σε Ομήρ. *Οδ. 1.* με δοτ. προσ., είμαι θυμωμένος με κάποιον, *ότε χῶσεται άνδρί,* σε Ομήρ. *Ιλ. 2.* με γεν. προσ. ή πράγμ., *χωόμενος γυναικός,* σχετικά ή εξαιτίας αυτής, στο ίδ. · *χῶσατο δ' αίνῶς νίκης τε καί ἔγχεος,* στο ίδ. **3.** με αιτ. πράγμ., μόνο στη φράση, *μή μοι τόδε χῶεο,* μην οργίζεσαι, θυμώνεις μαζί μου γι' αυτό, σε Ομήρ. *Οδ.*

χῶπη, κράση αντί *καί ὄπη.*

χῶπόταν, κράση αντί *καί όπόταν.*

χῶπως, κράση αντί *καί ὄπως.*

χῶρα, Ιων. χῶρη, ή, I. 1. = *χῶρος*, μέρος, χῶρος, τόπος όπου υπάρχει κάτι, Λατ. *locus, ούδέ τι πολλή χῶρη μεσηγύς,* σε Ομήρ. *Ιλ.· ὀλίγη ἐνι χῶρη,* στο ίδ. **2.** γενικά, τόπος, σε Όμηρ. **3.** τόπος κάποιου, θέση, τοποθεσία, *έν χῶρη ἔξεσθαι,* σε Ομηρ. *Ιλ.· ιδίως, στρατιωτική θέση, χῶραν λείπειν,* σε Θουκ. · *χῶραν λαβεῖν,* βρίσκω τη θέση μου, *ἕως ἄν χῶραν λάβη τὰ πράγματα,* μέχρι να μπουں στη θέση, στη σειρά, σε Ξεν. **4.** μεταφ., η θέση κάποιου στη ζωή, κατάσταση, *Ἄρης δ' ούκ ἐνι χῶρα,* το πνεύμα του πολέμου δεν υπάρχει εκεί, σε Αισχύλ. · *έν άνδραπόδων ή μισθοφόρων χῶρα εἶναι,* είμαι στη θέση του δούλου ή του μισθοφόρου, σε Ξεν. · *έν ούδεμία χῶρα εἶναι,* δεν υπάρχει καθόλου σεβασμός, Λατ. *nullo loco haberi,* στον ίδ. · επίσης, *κατὰ χῶραν (χῶρην) εἶναι, ἔχειν,* βρίσκομαι στο μέρος μου, διατηρώ ένα πράγμα στη θέση του, σε Ηρόδ., Αριστοφ. · *κατὰ χῶρα μένειν,* αφήνω κάτι στο μέρος του, σε Ηρόδ., Αττ. **II.** χῶρα, δηλ.: **1.** χῶρα, γη, Λατ. *regio,* σε Ομήρ. *Οδ., Ηρόδ., Τραγ. 2.* κομμάτι γης, κτήμα, αγρόκτημα, Λατ. *ager,* σε Ξεν. **3.** χῶρα, αντίθ. προς την πόλη, Λατ. *rus, τὰ ἐκ τῆς χῶρας, ὁ ἐκ τῆς χῶρας σῖτος,* σε Θουκ., Ξεν.

χωρέω, μέλ. *χωρήσω,* Αττ. γενικά σε Μέσ. *χωρήσομαι· αόρ. α' έχώρησα,* παρακ. *κεχώρηκα (χῶρος)· I.* κάνω χῶρο για κάποιον άλλο, δίνω χῶρο, οπισθοχωρώ, υποχωρώ, αποχωρώ, αποσύρομαι, σε Ομήρ. *Ιλ.· γαῖα ἔνερθε χῶρησεν,* η γη υποχώρησε από κάτω, δηλ. άνοιξε, σε Ομηρ. *Ύμν.· πρύμναι*

χωρέω = *κρούεσθαι πρύμναν*, οπισθοχωρώ, σε Ευρ.· *χωρεΐτε*, πηγαίνετε! σε Αισχύλ.

Σύνταξη: **1.** με γεν. τόπου, *χώρησεν ἐπάλξιος*, υποχώρησε από τις επάλξεις, σε Ομήρ. Ιλ.· *επίσης, ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης χωρήσαντες*, στο *ιδ.*· *ἐκ πλῶν*, σε Αισχύλ. **2.** με δοτ. προσ., δίνω τόπο σε κάποιον, παραμερίζω πριν απ' αυτόν, *οὐδ' ἂν Ἀχιλλῆϊ χωρήσειν*, σε Ομήρ. Ιλ. **II. 1.** πηγαίνω μπροστά, κινούμαι μπροστά ή κατά μήκος, προβαίνω, προχωρώ, Λατ. *incedere*, έπειτα απλώς πηγαίνω ή έρχομαι, σε Ηρόδ. κ.λπ.· ταξιδεύω, οδοιπορώ, σε Σοφ.· *χωρέω πρὸς ἔργον*, αρχίζω, ξεκινώ, στον *ιδ.*· *χωρέω πρὸς ἦπαρ*, αγγίζω την καρδιά κάποιου, στον *ιδ.*· *διὰ φόνου χωρέω*, σε Ευρ.· *κάτω χώρει*, προχωρώ πιο κάτω, δηλ. ξεκινώντας απ' τα άνω μέρη του σώματος, σε Αισχύλ.· *ἀπόλ.*, *χωρεΐ κύκλω* (ό ποταμός), σε Πλάτ.· *όμόσε χωρέω*, συμπλέκομαι, σε Θουκ.· λέγεται για χρόνο, *νὺξέχωρει*, η νύχτα πέρασε, πλησίασε στο τέλος της, σε Αισχύλ.· *επίσης με αιτ. τόπου, Κεκροπίαν χθόνα χωρέω*, σε Ευρ. **2.** συνεχίζω, εξακολουθώ, Λατ. *procedere*, *οὐ χωρεΐ τοῦργον*, σε Αριστοφ.· *τόκοι χωροῦσι*, στον *ιδ.* **3.** έρχομαι σ' ένα τέλος, φτάνω σε συγκεκριμένο αποτέλεσμα, *παρὰ σμικρὰ κεχώρηκε*, έφτασε σε μικρό αποτέλεσμα, λέγεται για χρησμούς, σε Ηρόδ.· *εὐτυχέως χωρέω*, Λατ. *bene cedere*, στον *ιδ.*· *ἀπόλ.*, όπως το *προχωρέω*, βαίνω καλώς, προβαίνω, πετυχαίνω, στον *ιδ.* **4.** εκτείνομαι, διαδίδομαι, στον *ιδ.*· *διὰ πάντων χωρεΐν*, εξαπλώνομαι ανάμεσα σ' όλους, σε Ξεν. **III.** *μτβ.*, *χανδάνω*, έχω χώρο για κάποιο πράγμα, χωρώ, ιδίως, για μέτρα, *ό κρητήρ χωρέει ἀμφορέας ἐξακοσίους*, σε Ηρόδ.· *ή πόλις οὐκ ἐχώρησεν αὐτούς*, σε Θουκ.· *χωρήσατε ἡμᾶς*, μας βάλατε στην καρδιά σας, σε Κ.Δ.

χωρίδιον[ι], τό, υποκορ. του *χωρίον*, σε Λυσ., Πλούτ.

χωρίζω, μέλ. Αττ. -ιδ· Παθ. παρακ. *κεχώρισμαι*, Ιων. γ' πληθ. *κεχωρίδαται* (*χωρίς*)· **I.** με τοπική σημασία, χωρίζω, αποχωρίζω, διαιρώ ένα πράγμα από ένα άλλο, *τίτινος*, σε Ευρ., Πλάτ.· *τι ἀπό τινος*, σε Πλάτ.· *χωρίζω πάντα κατὰ φυλάς*, σε Ξεν.· *οἱ χωρίζοντες*, όνομα που δόθηκε σ' αυτούς τους

Γραμματικούς που απέδωσαν Ιλιάδα και Οδύσσεια σε διαφορετικούς συγγραφείς — Παθ., είμαι χωρισμένος, διαχωρισμένος, διαιρεμένος, σε Ηρόδ., Ευρ. **II.** *χωρίζω*, διακρίνω, *τὸ ἡδύ τε καὶ δίκαιον*, σε Πλάτ. κ.λπ. — Παθ., διαφέρω, είμαι διαφορετικός, *κεχωρίδαται πολλὸν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων*, σε Ηρόδ.· *σπανίως, χωρίζεσθαι τινι*, στον *ιδ.*· *νόμοι κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων*, νόμοι μακριά από τους άλλους, πολύ διαφορετικοί, στον *ιδ.*

χωρίον, τό, υποκορ. των *χώρος* και *χώρα*· **1.** συγκεκριμένο μέρος, θέση, τόπος, σημείο, τοπικό διαμέρισμα, επαρχία, σε Ηρόδ., Θουκ. κ.λπ.· *ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου*, από το ίδιο σημείο, σε Ηρόδ. **2.** θέση, τόπος, ιδίως, οχνη θέση, οχύρωμα, στον *ιδ.*, Θουκ. κ.λπ. **3.** κτηματική περιουσία, κτήμα, σε Θουκ., Ξεν. **4.** τόπος εργασίας, εργαστήριο, σε Δημ. **5.** στη Γεωμετρία, χώρος περιεχόμενος εντός γραμμών, σε Αριστοφ., Πλάτ. **6.** =τόπος, I. 3, χωρίο, σημείο σε βιβλίο, περικοπή, σε Λουκ.· *εποχή ή ιστορική περίοδος*, σε Θουκ. **χωρίς**, επίρρ.: **I. 1.** χωριστά, κατ' ιδίαν, χωριστά από κάποιον ή κάποιους, σε Όμηρ.· *κεῖται χωρὶς ὁ νεκρός*, σε Ηρόδ.· *χωρὶς θέσθαι*, τοποθετώ χωριστά, κρατώ σε απόσταση, σε Θουκ.· *χωρὶς οἴκειν*, ζω χωριστά, σε Δημ.· *μή με χωρὶς αἰτιάς*, μη με κατηγορεῖς χωρίς αιτία, σε Σοφ.·· *χωρὶςποιεῖν*, διαχωρίζω, σε Ισοκρ.· *χωρὶς δέ...*, και χωριστά, πέραν, σε Θουκ.· *χωριστά, ένας-ένας*, σε Λυσ.· *χωρὶς ἤ*, εκτός, *χωρὶς ἤ ὅτι*, εκτός από αυτό, σε Ηρόδ.· *χωρὶς ἤ ὁκόσοι*, εκτός απ' όσους, στον *ιδ.* **2.** μεταφ., από διαφορετική φύση, είδος, ποιότητα, σε Σοφ., Ευρ. **II. 1.** ως πρόθ., με γεν., χωρίς, σε Αισχύλ., Σοφ. κ.λπ.· *χωρὶς*

Ζηνός, χωρίς τη βοήθεια ή τη θέληση κάποιου, Λατ. sine Diis, σε Σοφ. **2**.
χωριστά από, μακριά από, *χωρίζάνθρώπων στίβου*, στον ιδ.· *ή ψυχή χωρίς του*
σώματος, σε Πλάτ. **3**. ανεξαρτήτως, χωρίς να υπολογίσουμε, εκτός των άλλων,
επιπλέον, σε Ηρόδ., Αισχύλ. **4**. διαφορετικά, αλλιώς, σε Πλάτ., Δημ.

χωρισμός, **ὁ (χωρίζω)**, χωρισμός, σε Πλάτ.

χωριστέον, ρημ. επίθ. του *χωρίζω*, αυτό που πρέπει να διαχωριστεί *τί από*
τινος, σε Πλάτ.

χωριστός, **-ή, -όν (χωρίζω)**· **I**. ρημ. επίθ., με τοπική σημασία, χωρισμένος,
χωριστός, σε Αριστ. **II**. ευδιάκριτος, στον ιδ.

χωρίτης[ι], -ου, ὁ (χώρα)· **1**. αγρότης, χωρικός, χωριάτης, σε Ξεν., Ανθ.· θηλ.
-ῖτις, -ιδος, χωριατοπούλα, σε Λουκ. **2**. αυτός που κατοικεί σε κάποιον τόπο ή
χώρα, κάτοικος, σε Αισχύλ.

χωρίτικος, **-ή, -όν**, αυτός που ανήκει ή μοιάζει σε χωρικό, χωριάτικος,
αγροτικός, σε Πλούτ.· επίρρ. **-κῶς**, κατά τον τρόπο των χωρικών, σε Ξεν.

χωρογρᾶφέω, μέλ. **-ήσω**, περιγράφω χώρες (σε ταξιδιωτικές εντυπώσεις), σε
Στράβ.

χωρογρᾶφικός, **-ή, -όν**, αυτός που ανήκει ή ταιριάζει στην περιγραφή τόπων,
σε Στράβ.

χωρο-γράφος[ᾶ], -ον, αυτός που περιγράφει χώρες σε ταξιδιωτικές
εντυπώσεις, σε Στράβ.

χῶρος, **ὁ, I**. μέρος γης, γη, τόπος, σε Όμηρ. κλπ. **II. 1**. γη, χώρα, σε Ηρόδ.· σε
πληθ., χώρες, τόποι, στον ιδ., Σοφ. **2**. περιουσία, κτήμα, σε Ξεν. **3**. χώρα,
εξοχή, Λατ. rus, στον ιδ. (αμφίβ. προέλ.).

Χῶρος, **ὁ**, βορειοδυτικός άνεμος, Λατ. Caugus, σε Κ.Δ.

χωρο-φιλέω, = *φιλοχωρέω*, αγαπῶ έναν τόπο, σε Αντιφ.

χῶς, κράση αντί *καὶ ὥς*.

χῶσεται, Επικ. αντί *χῶσεται*, γ' ενικ. υποτ. αορ. α' του *χάομαι*.

χῶσθῆναι, απαρ. Παθ. αορ. α' του *χάω*.

χῶσις, -εως, ἡ (χῶω), συσσώρευση, ιδίως, λέγεται για χῶμα, ὕψωση ενός
προχώματος ή αναχώματος, ιδίως, εναντίον μιας πόλης, σε Θουκ. **2**. γέμισμα,
αποκλεισμός με χῶμα, στον ιδ.

χῶσους, κράση αντί *καὶ ὄσους*.

χῶστός, **-ή, -όν**, ρημ. επίθ., σχηματισμένος από συσσώρευση χῶματος, σε
Ευρ.

χῶταν, κράση αντί *καὶ ὅταν*.

χῶτι, κράση αντί *καὶ ὅτι*.